

Pieni, nätti ja punainen Kerrostalo Lutsu 12, Tartossa

Tarja Nurmi, arkkitehti SAFA

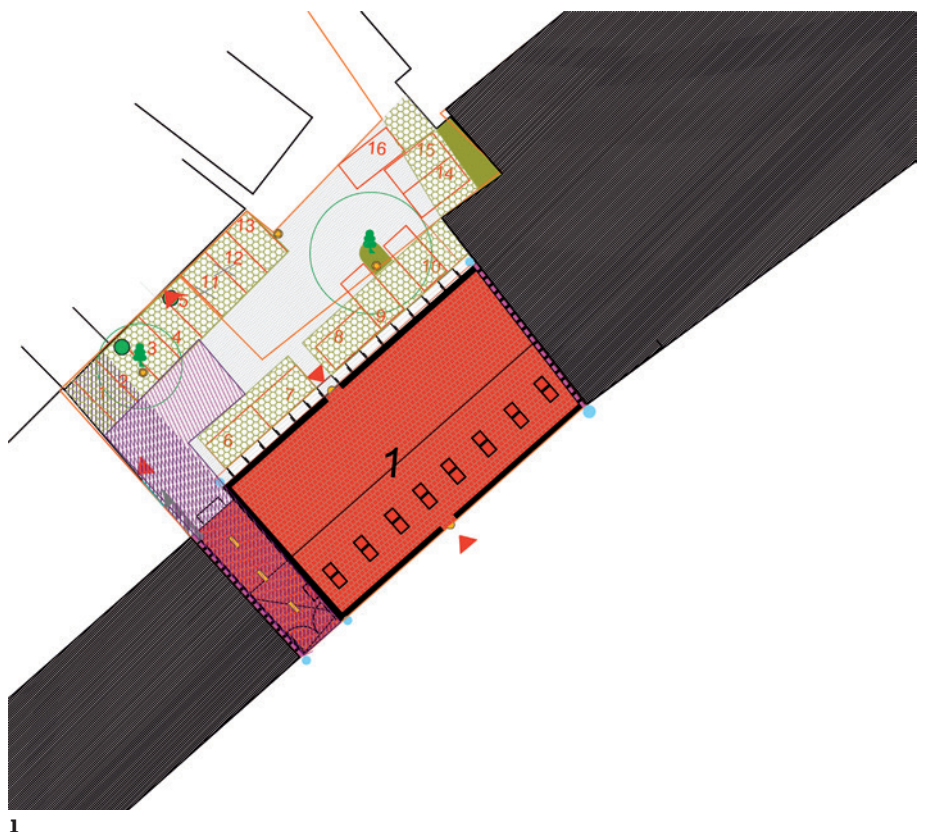
Tarton vanhan kaupungin tyhjälle asuintalontontille löytyi arkkitehtuurikilpailun kautta ratkaisu, joka oli uutta, mutta joka sopeutui Lutsu-kadun historiallisiin rakennuksiin ja mittakaavaan.

Yliopistokaupunki Tartto on Viron toiseksi suurin kaupunki. Tänä päivänä se voi ylpeillä myös kaikkea kiinnostavalla nykyarkkitehtuurillaan. Vetonauloina ovat tietenkin uusi kansallismuseo ERM, korjattu ja laajennettu Paavalin kirkko, loistonsa palautettu *Alvar Aallon Villa Tammekann* sekä muut oivalliset kohteet. Betonista rakennettuihin ilonaiheisiin kuuluu mm. taitavasti korttelin sisään kenkä-lusikoitu asuntohotelli Konrad, joka oli ehdolla myös arkkitehtuuripalkinnolle. Jo aikaisemmin *Betoni*-lehdessä on esitelty myös uuden yliopistokampuksen Physicum, joka perustuu KTA Arkkitehtien kilpailuvoittoon.

Yliopistokaupungissa on usein myös vieraita professoreita, lehtoreita, asiantuntijoita tai varttuneempia opiskelijoita, jotka tarvitsevat lyhytaikaista asumistaan varten yliopiston tuntumasta tukikohdan. Siihen tarkoitukseen eivät välttämättä erilaiset vuosikymmeniä sitten rakennetut asuntolat tai kalliit hotellit kelpaa. Varsinaista tilanahtautta tässä suhteellisen pienessä kaupungissa ei voi sanoa olevan eli uusien ns. pikkuasuntojen suuri määrä ei voi mitenkään olla laajemmin perusteltua.

Pienempien, mutta korkeatasoisesti varustettujen asuntojen tarvetta kohtaamaan on valmistunut kaksi-kolmikerroksinen pieni asuintalo soman ja rauhallisen Lutsu-kadun varrelle vanhan kaupungin ytimeen. Naapurissa on kaunis, nukkemuseona toimiva tiilikattoinen puutalo sekä nukketeatteri, ja aivan lähellä kadun päättänä on komea keskiaikainen punatiilinen Johanneksen kirkko, Jaani kirik. Vasta-

- 1 Asemapiirros.
- 2 Lutsu-talon naapurissa on nukkemuseona toimiva vanha rakennus.
- 3 Sisäpihanäkymä.

1

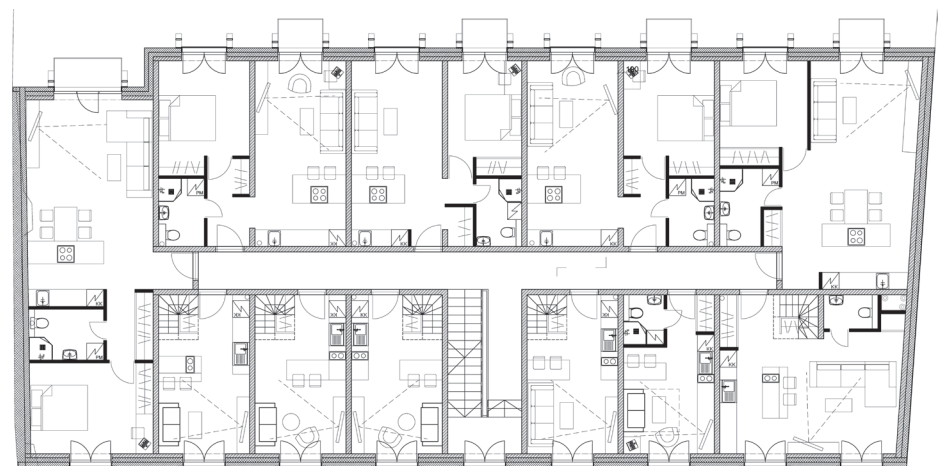
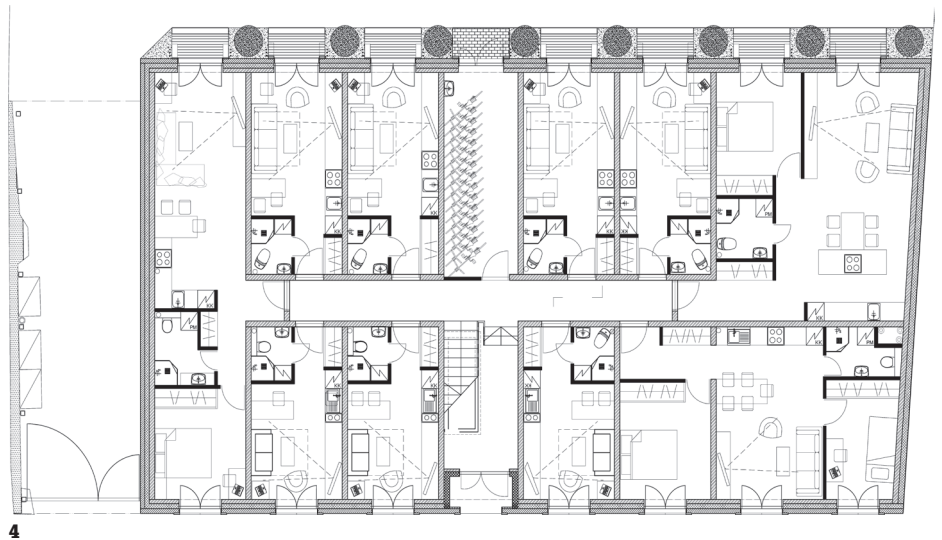

2

3

- 4 1. kerros
- 5 2. kerros
- 6 3. kerros
- 7 Leikkaus

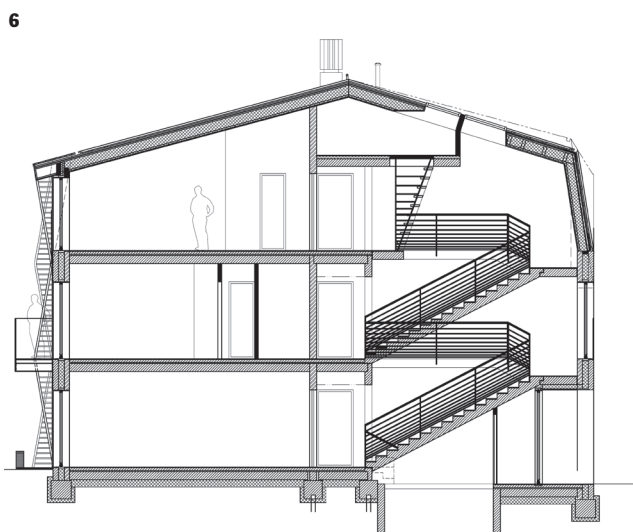
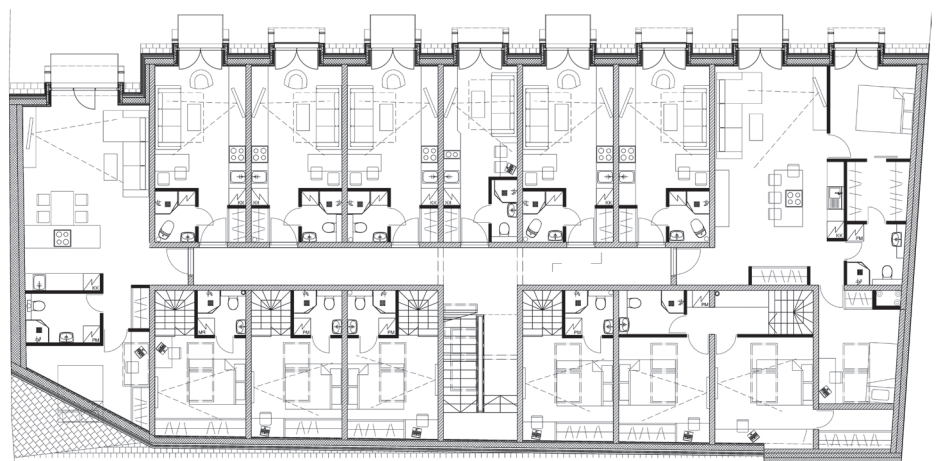

päätä on ravintola- ja kokoontumistiloja, jotka kiertyvät viihtyisän sisäpiha-alueen ympärille. Sijainti on kerrassaan mainio.

Kohteesta järjestetyn pienimuotoisen arkkitehtuurikilpailun voitti *Arkkitehtitoimisto Eek & Mutso*. Tarkoituksena oli suunnitella yksityiselle yritykselle asuintalo, jossa sijaitsee sekä tehokkaasti suunniteltuja pieniä ja vuokrattavia, että pysyvämpään asumiseen tarkoitettuja isompia ja mahdollisesti jopa omistusasuntoja. Tontti nukkemuseorakennuksen ja rapatun kaksikerroksisen, ikkunattoman päädyn välissä oli ratkaistavaksi poikkeuksellisen vaativa. Suurimpana ongelmana oli tehdä uudisrakennus rauhalliseen vanhaan ympäristöön sopivaksi. Viron nykyarkkitehtuurissa on ollut enemmän kuin tavallista, että ns. kontekstuaalista eli naapurustoon kauniisti sopivaa suunnitteluotetta ei aina hallita.

Arkkitehti *Margit Mutso* oli lomaillessaan Portugalissa ihastunut punaiseen betoniin, joka onnistuneesti valittiin Lutsu-katu 12:n julkisivumateriaaliksi. Erinomaisen hauska idea on punaisen, aidon tiilikaton liittäminen ympäröiviin rakennuksiin sekä se, että pihan puolella rakennus yllättäen onkin kattomuodon ansiosta kolmikerroksinen. Katujulkisivussa kahden erilaisen rakennuksen väliin sommiteltu katonlape on tempuna taitava. Vastaavanlaisia taitavia ja yllättäviäkin asioita on alitajuisesti saatettu oppia vaikkapa Tallinnan keskiaikaisen osan monenkirjavasta rakennuskannasta.

Katujulkisivu ei sinänsä ole kummoinen eikä ihan ensimmäiseksi pistä silmään uudisrakennuksena. Kahdessa kerroksessa

8

8 Katujulkisivu. Punainen väribetoni luo ilmeikäästä julkisivua.

9 Pihajulkisivu

10 Katujulkisivu

9

10

Tarja Nurm

11

12

13

11 Arkkitehtien ajatuksena on ollut, että pihanpuoleinen julkisivu peittyisi köynnöksiin, jotka pääsisivät kiipeämään puisia tukirakennelmia pitkin.

12 Muottimateriaalina betonijulkisivuissa on käytetty hiekkapuhallettua leveää lautaa.

13 Kadunpuoleisten ikkunoiden pielissä on puiset "ikkunaluukut".

14 Alimman kerroksen pikkuasunnoilla on terassit penkkeineen.

on korkeita ikkunoita, joiden pielissä ensimmäisessä kerroksessa on puiset ”ikkunaluukut”. Sisäänkäynti kadulta pieneen porrashuoneeseen on keskeltä julkisivua. Yllätys tulee siitä, kun lähempänä huomaa rakennuksen olevan betonia. Siitä kertovat julkisivulle rosoisuutta antavat muottien jäljet.

Rakennuksen toisella reunalla on porttikäytävä, joka vie pihalle. Sen koristeena on kaunis jalopuu, mutta muuten tila on ikävästi varattu yksityisautoille. Jokaista pientäkin asuntoa varten on pitänyt osittaa pysäköinti-paikka. Arkkitehdit ovat kuitenkin kattaneet piha-alueen betonikivin, joiden välissä kasvaa ruohoa. Se pehmentää vaikutelmaa, vaikka tässä ympäristössä ehdottomasti odottaisi puutarhamaisempaa otetta.

Pihajulkisivussa on hauskaa säpäkkyyttä, joka tulee yksinkertaisista puurakenteisista koristeaiheista ikkunoiden tai parvekkeiden pariovien poskissa. Alemman kerroksen pikkuasunnoilla on hauskat terassit penkkeineen ja ylempänä on lasikaiteisia parvekkeita. Arkkitehtien ajatuksena on ollut se, että pihanpuoleinen julkisivu peittyisi köynnöksiin, jotka pääsisivät kiipeämään puisia tukirakennelmia pitkin.

Kadun puolella sijaitsee pienempiä yksioita, pihan puolella ne ovat syvempiä. Yllätys piilee siinä, että ulkoa kaksikerroksinen rakennus kätkee katonlapeensa alle myös asuntoja, joiden tiloja on kahdessa tasossa eli toisessa ja kolmannessa kerroksessa. Johtuen katon muodosta kadun puolella, nämä kahden tason asunnot ovat keskenään erilaisia. Suurimmat asunnot menevät läpi talon.

Rohkea ratkaisu

Punaisen väribetonin käyttäminen puutaloja käsittävissä ympäristössä on yllättävän hauska ja raikas ratkaisu. Pihajulkisivu vaikutti arkkitehdin aiemmin näyttämässä tietokonekuvissa hieman kummalliselta, mutta on paikan päällä koettuna erinomaisen onnistunut. Avoin porttikäytävä on kaunis ja väljä. Talon liittyminen viereiseen nukketheaterirakennukseen on hallittu tavalla, joka kielii arkkitehtien kokemuksesta. Katujulkisivun puolella ”ikkunaluukut” eivät ole oikeita, vaan ne on kiinnitetty seiniiin. Puisten detaljien rytmi on mukava, ja ratkaisu on taitavasti valittu talon sovittamiseksi ympäristöönsä.

Arkkitehdit eivät ole päässeet vaikuttamaan pienten asuntojen ja porrashuoneen yksityis-

kohtien detaljeihin, mikä on valitettava asia. Tilaaja on jostain syystä halunnut tehdä itse sisustuksia ja asuntojen perusvarustusta koskevat valinnat.

Pienet asunnot paikallaan, koska sijainti on erinomainen

Elintason noustessa myös Virossa, ei ole kovin suotavaa alkaa tuottaa liikaa pikkukysioitä. Tässä kohteessa on myönteisenä asiana tontti eli rakennuksen erinomainen sijainti: ympäristö on viehättävää ja inspiroiva. Tilapäisesti pienemmissäkin asunnoissa vuokralla asuvilla ihmisillä on rauhallisen kadun varrella ja välittömässä läheisyydessä kaikki, mitä Tartto voi tarjota: kahvilat, ravintolat, yliopisto, kirjasto, mainiot puistot ja Emäjoen rantojen lenkipolut. Julkisen liikenteen pääsolmukohta on kävelymatkan päässä; pikkuasuntoihin ei vahingossakaan unohdu tai niihin neliöiden vähyyden vuoksi höperöidy. Betonin käyttö pienimittakaavaisessa puutalomiljöössä on tässä tapauksessa erinomaisen onnistunutta.